EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 16.6.2021.
COM(2021) 321 final

2021/0154 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS

par Portugāles atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu

{SWD(2021) 146 final}

2021/0154 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS

par Portugāles atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu[1], un jo īpaši tās 20. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Covid-19 uzliesmojums ir iedragājis Portugāles ekonomiku. Portugāles iekšzemes kopprodukts (IKP uz vienu iedzīvotāju) uz vienu iedzīvotāju 2019. gadā bija 67 % no ES vidējās vērtības. Saskaņā ar Komisijas 2021. gada pavasara prognozi Portugāles reālais IKP 2020. gadā samazinājās par 7,6 % un paredzams, ka 2020. un 2021. gadā tas kopumā samazināsies par 3,9 %. Ilgtermiņa aspekti, kas ietekmē ekonomikas sniegumu vidējā termiņā, cita starpā ir liels ārējais, privātā sektora un valsts sektora parāds un zems ražīguma pieaugums; turklāt investīciju nepietiekamības dēļ ir grūtāk piedalīties zaļās un digitālās pārkārtošanās procesos un pilnībā izmantot šo procesu sniegtās iespējas.

(2) Padome 2019. gada 9. jūlijā un 2020. gada 20. jūlijā adresēja Portugālei ieteikumus Eiropas pusgada kontekstā. Konkrēti, publisko finanšu jomā Padome ieteica veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret pandēmiju, uzlabotu publisko finanšu kvalitāti, kas panākams, piešķirot prioritāti izaugsmi veicinošiem izdevumiem, stiprinātu veselības aprūpes sistēmas noturību un nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei. Padome arī ieteica uzlabot iedzīvotāju vispārējo prasmju līmeni (koncentrējoties uz digitālajām prasmēm, un palielināt absolventu skaitu jomās, kas saistītas ar zinātni, tehnoloģijām, inženierzinātnēm un matemātiku), kā arī atbalstīt kvalitatīvu nodarbinātību un samazināt segmentāciju darba tirgū. Tā arī ieteica Portugālei uzlabot sociālās drošības tīklu iedarbīgumu un atbilstību un garantēt pietiekamu un efektīvu sociālo aizsardzību un ienākumu atbalstu. Tā ieteica koncentrēt investīcijas uz zaļo un digitālo pārkārtošanos, jo īpaši uz inovāciju, dzelzceļa transportu un ostu infrastruktūru, zemām oglekļa emisijām un enerģētikas pārkārtošanu, kā arī uz energotīklu starpsavienojumu paplašināšanu, ņemot vērā reģionālās atšķirības. Turklāt Padome ieteica īstenot pasākumus, kuru mērķis pandēmijas apstākļos ir nodrošināt uzņēmumu

[1] OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.

piekļuvi likviditātei, pasteidzināt publisko investīciju projektu īstenošanu un veicināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu. Visbeidzot, tā ieteica veikt reformas, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi, jo īpaši samazināt regulatīvos un administratīvos šķēršļus, kurus rada licencēšana, un samazināt regulatīvos ierobežojumus reglamentētās profesijās, un lai palielinātu administratīvo un nodokļu tiesu, kā arī maksātnespējas un atgūšanas procedūru efektivitāti. Komisija, novērtējusi progresu šo konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanā atveseļošanas un noturības plāna iesniegšanas brīdī, secina, ka ir pilnībā īstenots ieteikums, saskaņā ar kuru, ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai efektīvi vērstos pret pandēmiju, spēcinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāku atveseļošanu. Ir panākts būtisks progress attiecībā uz ieteikumu īstenot pagaidu pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt uzņēmumu, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu, piekļuvi likviditātei.

(3) Komisija 2021. gada 2. jūnijā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011[2] 5. pantu publiskoja padziļinātu pārskatu par Portugāli. No Komisijas veiktās analīzes bija secināms, ka Portugālē pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība, kas saistīta ar lielajām neto ārējām saistībām, privātā sektora un valsts parādu un ieņēmumus nenesošo aizdevumu vēl aizvien lielo īpatsvaru zema ražīguma pieauguma apstākļos.

(4) [Padomes ieteikumā par eurozonas ekonomikas politiku eurozonas dalībvalstīm tika ieteikts rīkoties, tai skaitā izmantojot savus atveseļošanas un noturības plānus, lai cita starpā nodrošinātu politikas nostāju, kas veicina atveseļošanu, un turpinātu konverģences, izturētspējas un ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes uzlabošanu. Padomes ieteikumā tika arī ieteikts stiprināt valstu institucionālās sistēmas, nodrošināt makrofinansiālo stabilitāti, pabeigt EMS izveidi un stiprināt euro starptautisko lomu.] [Ja Padomes ieteikums nav pieņemts līdz Padomes Īstenošanas lēmuma pieņemšanas brīdim, lūdzam svītrot apsvērumu].

(5) Portugāle 2021. gada 22. aprīlī saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai savu atveseļošanas un noturības plānu. Pirms plāna iesniegšanas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu notika apspriešanās ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, sociālajiem partneriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jaunatnes organizācijām un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Valstu atbildība par atveseļošanas un noturības plāniem ir pamats šo plānu sekmīgai īstenošanai un ilgstošai ietekmei valstu līmenī, kā arī uzticamībai Eiropas līmenī. Atbilstoši minētās regulas 19. pantam Komisija ir novērtējusi atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas.

(6) Ar atveseļošanas un noturības plāniem būtu jātiecas sasniegt ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes ar Regulu (ES) 2021/241 izveidotā Atveseļošanas un noturības mehānisma un ar Padomes Regulu (ES) 2020/2094[3] izveidotā ES Atveseļošanas instrumenta vispārīgie mērķi. Plāniem būtu jāveicina

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

[3] Padomes Regula (ES) 2020/2094 (2020. gada 14. decembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes (OV L 433I, 22.12.2020., 23. lpp.).

Savienības ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija, sniedzot ieguldījumu sešos pīlāros, kas minēti Regulas (ES) 2021/241 3. pantā.

(7) Dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu īstenošana veidos koordinētus investīciju un reformu centienus visā Savienībā. Pateicoties koordinētai un vienlaicīgai šo reformu un investīciju veikšanai un pārrobežu projektu īstenošanai, šīs reformas un investīcijas savstarpēji pastiprinās viena otru un radīs pozitīvu blakusietekmi visā Savienībā. Tāpēc aptuveni viena trešdaļa no ietekmes, kāda mehānismam būs uz dalībvalstu izaugsmi un darbvietu izveidi, būs blakusietekme no citām dalībvalstīm.

Līdzsvarota reakcija, ar ko sniedz ieguldījumu sešos pīlāros

(8) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta a) apakšpunktā un V pielikuma 2.1. punktā, atveseļošanas un noturības plāns lielā mērā (reitings "A") ir visaptveroša un pienācīgi līdzsvarota reakcija uz ekonomisko un sociālo situāciju, tādējādi sniedzot pienācīgu ieguldījumu visos sešos pīlāros, kas minēti Regulas (ES) 2021/241 3. pantā, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts konkrētās problēmas un finanšu piešķīrumu un pieprasīto aizdevuma atbalstu.

(9) Plānā ietverti pasākumi, kas sniedz ieguldījumu visos sešos pīlāros, un būtisks skaits plāna komponentu attiecas uz vairākiem pīlāriem. Šāda pieeja palīdz nodrošināt to, ka katrs pīlārs tiek visaptveroši un saskaņoti īstenots. Turklāt, ņemot vērā konkrētos izaicinājumus Portugālē, tiek uzskatīts, īpašā koncentrēšanās uz pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī kopējais svērums visos pīlāros ir pienācīgi līdzsvaroti.

(10) Plānā paredzēts veikt daudzus un dažādus ar klimatu saistītus pasākumus, un aptuveni trīs ceturtdaļas no visiem komponentiem veicina zaļo pārkārtošanos. Šādi pasākumi cita starpā ir ēku energoefektivitātes palielināšana, rūpniecības dekarbonizācija un pielāgošanās klimata pārmaiņām. Plānā paredzēts risināt ar digitālo jomu saistītās problēmas daudzās jomās, un aptuveni puse no visiem komponentiem sniedz atbilstošu ieguldījumu, tostarp sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijā un digitālo tehnoloģiju pieņemšanā ar nolūku veicināt uzņēmējdarbību, kā arī uzņēmējdarbības izvēršanā ar mērķi sekmēt ražošanas struktūras digitālo pārkārtošanos. Lai risinātu problēmas, kas saistītas ar digitālo prasmju trūkumu, plānā ietverti pasākumi, kuru mērķis ir modernizēt izglītības, kā arī profesionālās izglītības un apmācības sistēmas, lai cita starpā nodrošinātu tirgus prasībām atbilstošas kvalifikācijas, pavairotu pieaugušo izglītības nozīmīgumu un palielinātu absolventu skaitu zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes, mākslas un matemātikas (*STEAM*), un jo īpaši IT studiju jomā.

(11) Plāns ievērojamā mērā aptver trešo pīlāru (pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme), un gandrīz visi komponenti sniedz tiešu ieguldījumu šā pīlāra mērķu sasniegšanā. Gandrīz visi plāna komponenti tieši attiecas uz ekonomisko kohēziju, ražīgumu un konkurētspēju un pievēršas tādām dažādām savstarpēji saistītām problēmām kā, piemēram, ilgtspējīgas izaugsmes veicināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām, sociālo pakalpojumu vispārēja pieejamība, ieguldījums inovācijā, jaunās tehnoloģijās un dekarbonizācijā, sabiedrisko pakalpojumu dematerializācija, kā arī ieguldījums uzņēmumu finansēšanā un kapitāla tirgu attīstībā. Sociālās un teritoriālās kohēzijas dimensijas ir cieši saistītas, jo īpaši mazāk attīstītajos Portugāles reģionos. Reģionālās un vietējās iestādes tiek aicinātas uzņemties vadošo lomu dažādu kopienā balstītu pakalpojumu sniegšanā, nodrošinot plašu teritoriālo tvērumu tādās jomās kā sociālie mājokļi, bērnudārzi un agrīnā bērnu aprūpe un izglītība, veselības aprūpes nodrošināšana, ilgtermiņa aprūpes pakalpojumi un sociālie dienas aprūpes centri gados

vecākiem cilvēkiem un personām ar invaliditāti saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām.

(12) Aptuveni puse no visiem komponentiem veicina veselības, ekonomikas, sociālo un institucionālo noturību, uz ko attiecas tādi pasākumi kā primārās veselības aprūpes, nepārtrauktās aprūpes un paliatīvās aprūpes valsts mēroga tīklu stiprināšana, sociālo mājokļu un cenas ziņā pieņemamu mājokļu nodrošinājums un inovatīvi integrēti sociālie pakalpojumi Lisabonas un Porto lielpilsētu teritorijās. Digitālo tehnoloģiju un sadarbspējas risinājumu pieņemšana stiprina valsts pārvaldes institucionālās spējas un noturību. Uz rīcībpolitiku nākamajai paaudzei attiecas vairāki pasākumi, kuri veido gandrīz vienu trešdaļu no visiem ar to tieši saistītajiem komponentiem un kuriem ir tieša ietekme uz bērniem un jauniešiem, piemēram, tādi kā bērnu aprūpes iestāžu, profesionālās izglītības un apmācības kursu un terciārās izglītības (tostarp *STEAM* jomā) jaudas palielināšana, jauniešu karjeras un ienākumu izredžu uzlabošana un studentiem paredzētu mājokļu skaita palielināšana augstākās izglītības jomā. To papildina pasākums, kura mērķis ir izglītības digitalizācija un personīgā IT aprīkojuma izplatīšana studentiem.

Visu vai ievērojamas daļas konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos noteikto problēmu risināšana

(13) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. punktā, gaidāms, ka atveseļošanas un noturības plāns palīdzēs efektīvi risināt visas tās problēmas vai ievērojamu to problēmu daļu (reitings "A"), kuras konstatētas attiecīgajos konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos, ieskaitot to fiskālos aspektus, un ieteikumos, kas Portugālei sniegti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu, vai problēmas, kuras ir konstatētas citos atbilstīgos dokumentos, ko Komisija ir oficiāli pieņēmusi Eiropas pusgada kontekstā.

(14) Var uzskatīt, ka ieteikumi, kas saistīti ar tūlītēju fiskālās politikas reakciju uz pandēmiju, neietilpst Portugāles atveseļošanas un noturības plāna tvērumā, neraugoties uz to, ka Portugāle kopumā ir adekvāti un pietiekami reaģējusi uz neatliekamo vajadzību 2020. un 2021. gadā atbalstīt ekonomiku ar fiskāliem līdzekļiem atbilstīgi vispārējās izņēmuma klauzulas noteikumiem. Turklāt, ņemot vērā pielaidi saistībā ar neierastiem apstākļiem, kuru dēļ atļauta pagaidu novirze, ieteikums sasniegt 2020. gadā vidējā termiņa budžeta mērķi vairs nav aktuāls, kam par iemeslu ir gan attiecīgā budžeta perioda beigas, gan tas, ka pandēmijas krīzes kontekstā 2020. gada martā tika iedarbināta Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula.

(15) Plānā ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, kas palīdz efektīvi risināt visas tās ekonomiskās un sociālās problēmas vai ievērojamu to daļu, kuras izklāstītas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, ko Padome 2019. un 2020. gadā adresēja Portugālei Eiropas pusgada ietvaros, jo īpaši tādās jomās kā publisko finanšu kvalitāte un stabilitāte, sociālo pakalpojumu un veselības aprūpes sistēmas pieejamība un noturība, darba tirgus, izglītība un prasmes, pētniecība, izstrāde un inovācija, klimats un digitālā pārkārtošanās, uzņēmējdarbības vide un tiesu sistēma.

(16) Plānā ir iekļauta visaptveroša fiskāla strukturāla reforma, kura, paredzams, būtiski uzlabos publisko finanšu kvalitāti un stabilitāti un pastiprinās vispārējo izdevumu kontroli, izmaksu efektivitāti un pienācīgu budžeta plānošanu. Minētajā reformā ir ietverti pakāpeniski pasākumi, kas, paredzams, ļaus pilnībā un efektīvi īstenot 2015. gada budžeta pamatlikumu, saskaņā ar kuru izdevumu pārskatīšana ir Portugāles

ikgadējā budžeta plānošanas procesa strukturāla iezīme un ar kuru nodrošina efektivitātes ieguvumu *ex post* izvērtējumu un stiprina centralizēto iepirkumu. Paredzams, ka minētā reforma arī stiprinās arī valsts uzņēmumu finansiālo stabilitāti, jo tiks īstenots jauns modelis šo uzņēmumu finansiālās situācijas un darbības rezultātu analīzei un publiskošanai, lai tādējādi nodrošinātu laicīgāku, pārredzamāku un visaptverošāku uzraudzību. Saskaņā ar minēto reformu arī paredzēti plānošanas un pārvaldības instrumenti, kas izmantojami, lai palielinātu pārskatatbildību, piemēram, tādi kā pārstrādāti pārvaldības līgumi, kuru mērķis ir plašākā apmērā ieviest uz sniegumu orientētu pārvaldības praksi. Minēto reformu papildina investīcijas informācijas sistēmās publisko finanšu pārvaldībai.

(17) Ir ietvertas arī reformas un investīcijas, kuru mērķis ir stiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību un palīdzēt nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei. Saskaņā ar minētajām reformām un investīcijām it īpaši ir paredzēts stiprināt primārās veselības aprūpes, garīgās veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes dienestu reaģēšanas spējas apvienojumā ar pasākumiem, kuru mērķis ir uzlabot efektivitāti un mijiedarbību starp dažādiem Nacionālā veselības dienesta elementiem. Konkrēti pasākumi ir vērsti uz to, lai uzlabotu reģionālo veselības aprūpes sistēmu Madeiras attālajā reģionā un digitalizētu veselības aprūpes sistēmas gan Madeirā, gan Azoru salās. Turklāt valsts slimnīcu pārvaldības modeļa reformas pabeigšana ļauj novērst pamatcēloņus pastāvīgajiem maksājumu kavējumiem valsts slimnīcās. Paredzams, ka reformas rezultātā lielāka slimnīcu autonomija investīciju un darbā pieņemšanas lēmumu ziņā tiks savienota ar pastiprinātu uzraudzību un lielāku pārskatatbildību, tādējādi palīdzot ilgstošā veidā novērst nokavēto maksājumu uzkrāšanos.

(18) Ar plānu tiek risinātas sociālās problēmas, jo tajā paredzēts ievērojamā apmērā reaģēt uz nepieciešamību uzlabot sociālās drošības tīklu efektivitāti un atbilstīgumu, jo īpaši veicot reformas un investīcijas sociālajos mājokļos un sociālajos pakalpojumos un galveno uzmanību pievēršot vecāka gadagājuma cilvēkiem, bērniem un neaizsargātām iedzīvotāju grupām ar invaliditāti. Saskaņā ar minētajām reformām un investīcijām paredzēts apstiprināt Valsts mājokļu plānu un Valsts stratēģiju nabadzības apkarošanai, kā arī atbalsta programmu attiecībā uz piekļuvi mājokļiem, kuras ietvaros plānots būvēt jaunas ēkas vai atjaunot esošos mājokļus, izveidot un atjaunot vietas sociālajās iestādēs, stiprināt aprūpi mājās un vietējā kopienā, izveidot sociālās intervences vienības Portugāles kontinentālās daļas pašvaldībās, izstrādāt integrētas programmas nelabvēlīgā situācijā esošu kopienu atbalstam trūcīgās lielpilsētu apkaimēs un ar digitalizācijas palīdzību padarīt sociālā nodrošinājuma pakalpojumus lietotājiem draudzīgākus.

(19) Plānā ietvertas reformas un investīcijas, kuru mērķis ir novērst ieilgušās problēmas, kas skar uzņēmējdarbības vidi. Minētās reformas un investīcijas cita starpā paredz samazināt dažādām reglamentētām profesijām piemērojamos ierobežojumus, lai veicinātu konkurenci, pārskatīt uzņēmumu licencēšanas prasības un īstenot "vienreizējas iesniegšanas" principu kontaktos ar valsts pārvaldi, lai tādējādi samazinātu administratīvās izmaksas, modernizēt tiesu sistēmu un padarīt to efektīvāku, vienlaikus izmantojot procedūru digitalizācijas rezultātā iegūto efektivitātes pieaugumu.

(20) Ir paredzētas ievērojamas investīcijas, lai veicinātu pētniecību un inovāciju, jo īpaši izstrādājot inovācijas programmas galvenajās nozarēs, tostarp "zaļās" programmas, kuru mērķis ir stiprināt saikni starp uzņēmējdarbību un zinātni. Paredzētas arī

investīcijas, lai veicinātu pētniecību un inovāciju ilgtspējīgā lauksaimniecībā. Plānā arī ietvertas investīcijas uzņēmumu rekapitalizācijā, piemēram, īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības izveide, kura pēc tam veiks investīcijas dzīvotspējīgos Portugāles uzņēmumos pamatkapitāla un kvazikapitāla finansējuma veidā.

(21) Plāns būtiski palīdz risināt ar klimata pārkārtošanos saistītās problēmas. Tajā ir ietvertas investīcijas pētniecībā un inovācijā ražošanas nozaru dekarbonizācijai, kā arī pasākumi, kuru mērķis ir gan privātajā, gan publiskajā sektorā uzlabot ēku energoefektivitāti. Paredzams, ka plāna rezultātā pilsētu transports kļūs ilgtspējīgāks, kas tiks panākts, stiprinot sabiedriskā transporta pārvaldības iestādes un veicot investīcijas metro tīklu, kā arī vieglā dzelzceļa un ekspresautobusu sistēmu paplašināšanā Lisabonas un Porto lielpilsētu teritorijās un iegādājoties bezemisiju transportlīdzekļus, kuri tiks izmantoti sabiedriskā transporta parkā. Pasākumu mērķis ir arī veicināt investīcijas atjaunojamos energoresursos Portugāles kontinentālajā daļā un Madeiras un Azoru salu attālajos reģionos. Ar nozīmīgām reformām un investīcijām būtu jāaizsargā meži, lai mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi. Paredzams, ka ainavu plānošanas un pārvaldības programmās tiks modelēta neaizsargāto teritoriju vēlamā ainava, lai palielinātu šo teritoriju noturību pret riskiem, kuri saistīti ar klimata pārmaiņām, jo īpaši ugunsgrēkiem lauku apvidos un bioloģiskās daudzveidības zudumu, un lai veicinātu ilgtspējīgu izaugsmi un teritoriālo kohēziju, kas panākams, palielinot lauksaimniecības platību vidējo lielumu, mainot zemes izmantojumu un plānojot jaunas saimnieciskās darbības.

(22) Plāns ievērojamā apmērā palīdz risināt ar digitālo pārkārtošanos saistītās problēmas gan Portugāles kontinentālajā daļā, gan Madeiras un Azoru salu attālajos reģionos. Uzņēmumu digitalizācijas jomā tiek plānotas būtiskas reformas un investīcijas, lai ieviestu digitālās tehnoloģijas un procesus. Investīcijas un reformas izglītības, kā arī profesionālās izglītības un apmācības sistēmās lielā mērā ir vērstas uz to, lai pielāgotu mācību programmas, mācīšanas metodes un resursus tādu digitālo prasmju nodrošināšanai, kuras ir pielāgotas dažādu grupu, piemēram, skolnieku, skolotāju, darba ņēmēju, uzņēmumu un civildienesta ierēdņu, konkrētajām vajadzībām. Citas nozīmīgas reformas un investīcijas ir vērstas uz publiskās pārvaldes digitalizāciju, veicot darbības, kas paredzētas vispārējās valsts pārvaldes, tiesu sistēmas un publisko finanšu pārvaldības jomā, lai publisko pārvaldi padarītu efektīvāku, noturīgāku un pieejamāku iedzīvotājiem.

(23) Risinot iepriekš minētās problēmas, ir paredzams, ka plāns arī palīdzēs koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[4], kura saistīta ar lielajām neto ārējām saistībām un privātā sektora un valsts parādu lielā ieņēmumus nenesošo aizdevumu īpatsvara un zema ražīguma pieauguma apstākļos.

Ieguldījums izaugsmes potenciālā, darbvietu radīšanā un ekonomikas, sociālajā un institucionālajā noturībā

(24) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta c) apakšpunktā un V pielikuma 2.3. punktā, gaidāms, ka atveseļošanas un noturības plāns būtiski (reitings "A") palīdzēs stiprināt dalībvalsts izaugsmes potenciālu, darbvietu radīšanu un ekonomisko, sociālo un institucionālo noturību, veicinot Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu, tostarp veicinot rīcībpolitikas attiecībā uz bērniem un jauniešiem, un

[4] Šī makroekonomikas nelīdzsvarotība attiecas uz ieteikumiem, kas 2019. un 2020. gadā sniegti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu.

mazinās Covid-19 krīzes ekonomisko un sociālo ietekmi, tādējādi uzlabojot ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un konverģenci Savienībā.

(25) Komisijas dienestu veiktā simulācija liecina, ka plānam ir potenciāls līdz 2026. gadam palielināt Portugāles IKP par 1,5 %–2,4 %[5]. Portugāles atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts vērienīgs reformu un investīciju kopums, kura mērķis ir novērst valsts neaizsargātību pret satricinājumiem un stiprināt tās ekonomisko, institucionālo un sociālo noturību. Reformas, kas novērš institucionālos trūkumus un veicina konkurenci, apvienojumā ir ievērojamām investīcijām aktīvā darba tirgus politikā, pētniecībā un izstrādē, inovācijā un digitalizācijā ir vērstas uz konstatēto problēmu pamatcēloņiem, un paredzams, ka tās uzlabos valsts konkurētspēju un ražīgumu.

(26) Paredzams, ka galveno ieguldījumu gan izaugsmē, gan nodarbinātībā sniegs investīcijas un reformas inovācijā, izglītībā (tostarp digitālajās prasmēs un profesionālajā apmācībā), rūpniecības dekarbonizācijā, uzņēmumu digitalizācijā un kapitalizācijā, kā arī mājokļos. Citas galvenās veicamo pasākumu jomas citas starpā ir veselības aprūpe, transporta infrastruktūra, mežsaimniecība un ūdens resursu apsaimniekošana, valsts pārvaldes kvalitāte un jauda, tostarp publisko finanšu pārvaldība, tiesu pakalpojumi un sabiedrisko pakalpojumu digitalizācija.

(27) Plānā paredzēti nozīmīgi pasākumi, kuru mērķis ir risināt ilgstošas sociālās problēmas un kuri būtiski ietekmē arī teritoriālo dimensiju un plaisu starp laukiem un pilsētām, tādējādi uzlabojot ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un konverģenci Portugālē un Savienībā. Minētie pasākumi attiecas uz nepieciešamību stiprināt veselības aprūpes pakalpojumu reaģētspēju un pieejamību, ņemot vērā straujo sabiedrības novecošanu, kā arī uz nepieciešamību nodrošināt piekļuvi cenas ziņā pieejamiem mājokļiem un sociālajiem mājokļiem. Būtu arī jānovērš sociālā neaizsargātība, piedāvājot plašu sociālo pakalpojumu klāstu, kuru ietvaros galvenā uzmanība tiek veltīta vecāka gadagājuma cilvēkiem, cilvēkiem ar invaliditāti, etniskajām minoritātēm un migrantiem, un īstenojot integrētas programmas, lai atbalstītu nelabvēlīgā situācijā esošas kopienas, kas atrodas trūcīgās lielpilsētu apkaimēs. Ar minētajiem pasākumiem būtu jāstiprina sabiedriskā transporta tīkli pilsētu teritorijās, kas ir īpaši svarīgi nelabvēlīgā situācijā esošiem darba ņēmējiem, kuri nokļūšanai uz darbu izmanto sabiedrisko transportu, un jāstiprina darba tiesības, it īpaši attiecībā uz nestandarta darba līgumiem, kas saistīti ar digitālo ekonomiku. Šie pasākumi palīdzēs īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu, kas tika apstiprināts 2021. gada 7. maijā notikušajā Porto samitā, un paredzams, ka tie palīdzēs uzlabot sociālo rezultātu pārskata rādītāju līmeni.

(28) Svarīgi pasākumi ir vērsti uz bērniem un jauniešiem, piemēram, pasākumi, kuru mērķis ir palielināt bērnudārzu un bērnu aprūpes pakalpojumu jaudu un kuri sekmē pastāvīgu kvalitatīvu darbvietu radīšanu jauniešiem. Plānam būtu arī jāveicina uzņemšana terciārās izglītības kursos, it īpaši *STEAM* disciplīnās, un tādu augstākās izglītības iestāžu tīkla izveide, kuras piedāvā pēcdiploma kursus ar nelielu ilgumu. Ar pasākumiem būtu jāatbalsta arī digitālo tehnoloģiju integrācija pamatizglītības un vidējās izglītības sistēmā, klasēs izmantojot digitālos resursus, digitalizējot mācību

[5] Šādas simulācijas atspoguļo *NGEU* vispārējo ietekmi, kas ietver arī finansējumu *REACT-EU,* un lielāku finansējumu programmai "Apvārsnis", *InvestEU*, TPF, lauku attīstībai un *RescEU*. Šāda simulācija neietver strukturālo reformu iespējamo pozitīvo ietekmi, kas var būt būtiska.

saturu un izveidojot laboratorijas ar tādu izglītības tehnoloģiju palīdzību kā, piemēram, programmējami roboti.

Princips "nenodari būtisku kaitējumu"

(29) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta d) apakšpunktā un V pielikuma 2.4. punktā, gaidāms, ka atveseļošanas un noturības plāns nodrošinās, ka neviens atveseļošanas un noturības plānā iekļauto reformu un investīciju projektu īstenošanas pasākums nerada būtisku kaitējumu vides mērķiem (reitings "A") Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē[6] (princips "nenodari būtisku kaitējumu").

(30) Attiecībā uz katru reformu un investīciju atveseļošanas un noturības plānā ir nodrošināts, ka netiek nodarīts būtisks kaitējums nevienam no sešiem vides mērķiem Regulas (ES) 2020/852 17. panta nozīmē, proti, klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās klimata pārmaiņām, ūdens un jūras resursu ilgtspējīga izmantošana un aizsardzība, aprites ekonomika, piesārņojuma novēršana un kontrole, kā arī bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana. Portugāle saskaņā ar Eiropas Komisijas tehniskajiem norādījumiem par principu "nenodari būtisku kaitējumu" (2021/C 58/01) sniedza atbilstošu pamatojumu. Attiecīgos gadījumos Portugāle ir ierosinājusi riska mazināšanas pasākumu īstenošanu, lai novērstu būtisku kaitējumu, un tas būtu jānodrošina, izmantojot attiecīgos atskaites punktus.

(31) Īpaša uzmanība ir veltīta pasākumiem, kuru ietekme uz vides mērķiem rūpīgi jāpārbauda. 7. komponentā (Infrastruktūra) ir iekļauti četri pasākumi, kuru ietvaros paredzēts būvēt vai modernizēt autotransporta infrastruktūru (RE-C7-I2, I3, I4 un I5). Lai novērstu būtisku kaitējumu klimata pārmaiņu mazināšanas un piesārņojuma novēršanas un kontroles mērķiem, Portugāles atveseļošanas un noturības plānā kā papildu pasākums ir ietverta investīcija RE-C7-I0 (Elektrotransportlīdzekļu uzlādes tīkla paplašināšana). Ar tās palīdzību būtu jādekarbonizē autotransports, līdz 2025. gadam ierīkojot 15 000 sabiedrībai pieejamas elektrotransportlīdzekļu uzlādes stacijas. Līdzīgā kārtā attiecībā uz ūdens apsaimniekošanas pasākumiem 9. komponentā (Ūdens apsaimniekošana, TC-C9-I1 un I2), kuru ietvaros ir paredzēta dambja un atsāļošanas iekārtas būvniecība un apūdeņošanas un ūdens ieguves pasākumu īstenošana, Portugālei būtu arī turpmāk jānodrošina, ka videi netiek nodarīts būtisks kaitējums, īstenojot ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātus un nosacījumus, kas attiecas uz minētajiem pasākumiem atbilstīgi ES tiesību aktiem vides jomā, tostarp Ūdens pamatdirektīvai (2000/60/EK). Tā mērķis jo īpaši ir nepieļaut būtisku ietekmi uz attiecīgajiem ūdensobjektiem, kas apdraudētu vai aizkavētu mērķi, proti, sasniegt ūdensobjektu labu stāvokli vai labu potenciālu. Tā mērķis ir arī nodrošināt, ka pasākumi negatīvi neietekmē aizsargājamas dzīvotnes un sugas, kas ir tieši atkarīgas no attiecīgā ūdensobjekta.

Ieguldījums zaļās pārkārtošanās, tostarp bioloģiskās daudzveidības sekmēšanā

(32) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta e) apakšpunktā un V pielikuma 2.5. punktā, atveseļošanas un noturības plānā ir iekļauti pasākumi, kas

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020,, 13. lpp.).

lielā mērā (reitings "A") sekmē zaļo pārkārtošanos, tostarp bioloģisko daudzveidību, vai palīdz risināt no minētās pārkārtošanās izrietošās problēmas. Klimata mērķu sasniegšanai paredzēto pasākumu izdevumi atbilst 37,9 % no plāna kopējā piešķīruma, kas aprēķināts saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 VI pielikumā minēto metodiku. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 17. pantu atveseļošanas un noturības plāns atbilst informācijai, kas ietverta nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2030. gadam.

(33) Paredzams, ka reformas un investīcijas ievērojami sekmēs Portugāles nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2030. gadam (NEKP 2030) un oglekļneitralitātes ceļvedī līdz 2050. gadam noteikto mērķu sasniegšanu dekarbonizācijas un enerģētikas pārkārtošanas jomā, tādējādi palīdzot sasniegt attiecīgi Savienības klimata mērķrādītāju un mērķi. Sešpadsmit komponentos ir ietverti pasākumi, kas veicina klimata mērķa sasniegšanu, un sešpadsmit komponentos ir iekļauti pasākumi, kuri veicina vides mērķu, tostarp bioloģiskās daudzveidības, sasniegšanu. Paredzams, ka bioloģiskā daudzveidība tiks stiprināta, jo īpaši uzlabojot mežu apsaimniekošanu, risinot problēmas, kas izriet no plašām neapsaimniekotām monokultūru teritorijām un augsta ugunsgrēku riska, vai veicinot ilgtspējīgu zilo ekonomiku. Paredzams, ka šo ierosināto pasākumu īstenošanai būs ilgstoša ietekme, jo īpaši tāpēc, ka tiks veicināta zaļā pārkārtošanās, bioloģiskās daudzveidības stiprināšana un vides aizsardzība.

(34) Lielu daļu no ieguldījuma klimata jomā veido darbības energoefektivitātes jomā. Ievērojamu ieguldījumu klimata vai vides jomā nodrošina arī investīcijas ilgtspējīgā pilsētu transportā vai pasākumos, kuru mērķis ir pielāgošanās klimata pārmaiņām un to novēršana. Klimata un vides mērķu sasniegšanu veicina arī pētniecības un inovācijas procesi, kas vērsti uz mazoglekļa ekonomiku, noturību pret klimata pārmaiņām un spēju pielāgoties tām, kā arī uz meža un ūdens apsaimniekošanas pasākumiem. Reformu mērķis ir veicināt rūpniecības dekarbonizāciju, attīstīt ilgtspējīgākus ražošanas procesus un uzlabot transporta plānošanu.

Ieguldījums digitālās pārkārtošanās sekmēšanā

(35) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta f) apakšpunktā un V pielikuma 2.6. punktā, atveseļošanas un noturības plānā ir iekļauti pasākumi, kuru gadījumā ir paredzams, ka tie lielā mērā (reitings "A") efektīvi sekmēs digitālo pārkārtošanos vai palīdzēs risināt no minētās pārkārtošanas izrietošās problēmas. Digitālo mērķu sasniegšanai paredzēto pasākumu izdevumi atbilst 22,1 % no plāna kopējā piešķīruma, kas aprēķināts saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 VII pielikumā minēto metodiku.

(36) Kopumā četrpadsmit komponentos ir ietverti pasākumi, kas ar plašas, transversālas pieejas palīdzību palīdz sasniegt digitālo mērķi, savukārt četri komponenti pilnībā attiecas uz digitālo pārkārtošanos. Būtiskas reformas un investīcijas tiek plānotas uzņēmumu digitalizācijas, kā arī digitālo prasmju nodrošināšanas jomā. Citu nozīmīgu reformu un investīciju mērķis ir valsts pārvaldes, tiesu sistēmas un publisko finanšu pārvaldības digitalizācija. Citas investīcijas ir vērstas uz konkrētu nozaru digitalizāciju, piemēram, tādu kā pamatizglītība un vidējā izglītība, veselības aprūpe, kultūra un mežu apsaimniekošana.

(37) Papildus digitālās pārkārtošanās sekmēšanai šīs investīcijas arī pievēršas problēmām, kas saistītas ar iedzīvotāju prasmju līmeni, jo īpaši ar digitālo pratību pieaugušo iedzīvotāju vidū un nepieciešamību pielāgot prasmes mainīgajām darba tirgus vajadzībām. Investīcijas arī palīdz risināt problēmas, kas saistītas ar vienlīdzīgu piekļuvi digitālajām tehnoloģijām, kā arī ar kvalitatīvu izglītību un apmācību.

(38) Paredzams, ka atveseļošanas un noturības plānā ietvertajām reformām un investīcijām būs ilgstoša ietekme, jo īpaši uz Portugāles valsts pārvaldes digitālo pārkārtošanos, tiesu sistēmu, sociālajiem pakalpojumiem, uzņēmējdarbības struktūru, iedzīvotāju prasmju līmeni un uz valsts mēroga un reģionālajiem veselības aprūpes pakalpojumiem.

Ilgstoša ietekme

(39) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta g) apakšpunktā un V pielikuma 2.7. punktā, gaidāms, ka atveseļošanas un noturības plānam lielā mērā (reitings "A") būs ilgstoša ietekme uz Portugāli.

(40) Plānā ir izklāstītas strukturālas izmaiņas valsts pārvaldē, mājokļu jomā, uzņēmumu kapitalizācijā un inovācijā, tiesu sistēmā, stingri reglamentētās profesijās un valsts pārvaldes digitalizācijā. Pasākumi, kas aptver dažādus plāna komponentus, daudzos gadījumos ir paredzēti tam, lai paaugstinātu attiecīgo iestāžu digitalizācijas līmeni, un paredzams, ka tam būs ilgstoša ietekme uz pakalpojumu kvalitāti un uzņēmējdarbības vidi.

(41) Investīciju jomā ir sagaidāmas ilgstošas strukturālās pārmaiņas, kam par iemeslu būs valsts attīstību veicinošās bankas *Banco Português de Fomento* izveide, kapitalizācija un darbības jomas paplašināšana. Paredzams, ka ierosinātais bankas kapitalizācijas palielinājums atvieglos piekļuvi finansējumam, it īpaši krīzes skartajiem MVU, un ilgtermiņā veicinās konkurētspēju un darbvietu izveidi. Citi svarīgi politikas mērķi ir zināšanu un tehnoloģiju nodošana uzņēmumiem, produktu un pakalpojumu dažādošana un pētniecībai un izstrādei paredzēto investīciju līmeņa sasniegšana 3 % apmērā no IKP līdz 2030. gadam. Visbeidzot, rūpniecības dekarbonizācijas investīciju un politikas mērķis ir uzlabot rūpniecības energoefektivitāti un samazināt Portugāles ekonomikas importa apmēru, tādējādi vairojot valsts konkurētspēju un izaugsmes potenciālu un vienlaikus palīdzot sasniegt klimata mērķus.

(42) Plāna ilgstošo ietekmi var arī pastiprināt, izveidojot sinerģiju starp šo plānu un citām, ar kohēzijas politikas fondu līdzekļiem finansētām programmām, proti, tad, ja ievērojamā apmērā tiktu risinātas dziļi iesakņojušās teritoriālās problēmas un veicināta līdzsvarota attīstība.

Uzraudzība un īstenošana

(43) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta h) apakšpunktā un V pielikuma 2.8. punktā, atveseļošanas un noturības plānā ir ierosināta pienācīga (reitings "A) kārtība, kas nodrošinās efektīvu atveseļošanas un noturības plāna uzraudzību un īstenošanu, tostarp attiecībā uz paredzēto grafiku, ierosinātajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, un saistītajiem rādītājiem.

(44) Administratīvai struktūrai "Estrutura de Missão Recuperar Portugal" ("darba grupa *Recuperar Portugal*") būtu jāuzrauga un jāīsteno plāns. . Tās pienākumi ir skaidri definēti un izklāstīti valsts tiesību aktos, kas nodrošina stabilu koordinācijas un ziņošanas mehānismu starp šo struktūru un citām struktūrām, kuras atbild par investīciju un reformu īstenošanu dažādo komponentu ietvaros. Minētās darba grupas pienākumi ir skaidri noteikti, un tai ir pienācīga struktūra plāna īstenošanai, progresa uzraudzībai un ziņošanai par to. Darba grupai vajadzētu būt izveidotai līdz plāna īstenošanas beigām.

(45) Portugāles plāna atskaites punkti un mērķrādītāji veido piemērotu sistēmu plāna īstenošanas uzraudzībai. Tie ir pietiekami skaidri un visaptveroši, lai nodrošinātu, ka

to izpildi var izsekot un pārbaudīt. Portugāles iestāžu aprakstītie pārbaudes mehānismi, datu apkopošana un pienākumi šķiet pietiekami stabili, lai pēc atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas pienācīgi pamatotu izmaksu pieprasījumus. Atskaites punkti un mērķrādītāji attiecas arī uz jau pabeigtiem pasākumiem, kas ir atbalsttiesīgi saskaņā ar regulas 17. panta 2. punktu. Šo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinoša izpilde laika gaitā ir nepieciešama, lai pamatotu maksājuma pieprasījumu.

(46) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, saskaņā ar mehānismu sniegtais finansiālais atbalsts tiek paziņots un atzīts atbilstīgi Regulas (ES) 2021/241 34. pantam. Tehniskā atbalsta instrumenta ietvaros var pieprasīt tehnisko atbalstu, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot savu plānu.

Izmaksu aprēķināšana

(47) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta i) apakšpunktā un V pielikuma 2.9. punktā, atveseļošanas un noturības plānā sniegtais pamatojums par plānā aplēsto kopējo izmaksu summu ir zināmā mērā pamatots (reitings "B") un ticams, izmaksu lietderības principam atbilstīgs un samērīgs ar paredzamo ietekmi uz valsts ekonomiku un sociālo ietekmi.

(48) Portugāle ir iesniegusi atsevišķas izmaksu aplēses par visām atveseļošanas un noturības plānā ietvertajām investīcijām un reformām kopā ar saistītajām izmaksām. Izmaksu sadalījums parasti ir sīki izstrādāts un labi pamatots. Aplēšu pamatā lielākoties ir salīdzinājumi ar iepirkuma līgumiem par līdzīgiem pakalpojumiem, līdzīgām investīcijām vai līdzīga rakstura apspriešanos ar tirgus dalībniekiem. Novērtējums par izmaksu aplēsēm un apliecinošajiem dokumentiem liecina, ka lielākā daļa izmaksu ir pamatotas un ticamas. Tomēr tas, ka izmantotā metodika dažkārt nav pietiekami labi izskaidrota un ka saikne starp pamatojumu un pašām izmaksām nav pilnīgi skaidra, liedz izmantot šajā novērtējuma kritērijā reitingu "A". Visbeidzot, atveseļošanas un noturības plāna aplēstās kopējās izmaksas atbilst izmaksu lietderības principam un ir samērīgas ar paredzamo ietekmi uz valsts ekonomiku un sociālo ietekmi.

Finanšu interešu aizsardzība

(49) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta j) apakšpunktā un V pielikuma 2.10. punktā, atveseļošanas un noturības plānā ierosinātie pasākumi un šajā lēmumā paredzētie papildu pasākumi pienācīgi (reitings "A") ļaus novērst, atklāt un izbeigt korupciju, krāpšanu un interešu konfliktus minētajā regulā paredzēto līdzekļu izmantošanā, un ir gaidāms, ka pasākumi pārliecinoši novērsīs dubultu finansēšanu saskaņā ar minēto regulu un citām Savienības programmām. Minētais neskar to citu instrumentu un rīku piemērošanu, kuru mērķis ir veicināt un nodrošināt atbilstību ES tiesību aktiem, tostarp korupcijas, krāpšanas un interešu konfliktu novēršanai, atklāšanai un izbeigšanai un Savienības finanšu aizsardzībai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2020/2092.

(50) Plānā aprakstītās iekšējās kontroles sistēmas pamatā ir stabili procesi un struktūras, un tajā ir skaidri noteikti dalībnieki (iestādes/struktūras) un to uzdevumi un pienākumi iekšējās kontroles uzdevumu izpildē. Valsts mēroga pārvaldība tiks centralizēti veikta darba grupā *Recuperar Portugal*. Par plāna īstenošanu tiks noslēgti līgumi ar publiskām aģentūrām vai struktūrām, vai starpniekiem, kas ir atbildīgi decentralizētā līmenī. Kontroles sistēma un citi attiecīgie pasākumi, tostarp datu par galasaņēmējiem vākšana un pieejamības nodrošināšana, ir pienācīgi.

(51) Atveseļošanas un noturības plāna īstenošanai, uzraudzībai un kontrolei Portugāle izmantos IT rīkus. IT rīku funkcijas ir skaidri aprakstītas plānā. Portugāle ir norādījusi, ka, pirms Eiropas Komisijai tiks iesniegts pirmais maksājuma pieprasījums (izņemot priekšfinansējumu), Finanšu ģenerālinspekcija (*IGF*) veiks pirmo revīziju par atveseļošanas un noturības plāna pārvaldības un kontroles sistēmu.

Plāna saskaņotība

(52) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta k) apakšpunktā un V pielikuma 2.11. punktā, plānā lielā mērā (reitings "A") ir iekļauti saskanīgi reformu un publisko investīciju projektu īstenošanas pasākumi.

(53) Visā Portugāles atveseļošanas un noturības plānā ir izklāstīts stratēģisks un konsekvents redzējums, atainojot saskaņotību starp komponentiem un starp atsevišķiem pasākumiem. Katrā komponentā paredzētās reformas un investīcijas ir konsekventas un savstarpēji pastiprinošas, un starp komponentiem pastāv sinerģija un papildināmība. Neviens pasākums, kas ierosināts kādā komponentā, nav pretrunā vai apdraud citu komponentu efektivitāti, un nav konstatētas neatbilstības vai pretrunas starp dažādiem komponentiem.

Līdztiesība

(54) Plānā ir iekļauta virkne pasākumu, kas, paredzams, palīdzēs risināt problēmas dzimumu līdztiesības jomā un attiecībā uz vienlīdzīgām iespējām visiem. Minētie pasākumi ietver reformas, kuru mērķis ir apkarot sieviešu un vīriešu darba samaksas nevienlīdzību un profesionālo segregāciju, kā arī pasākumus jaunu sieviešu piesaistīšanai *STEAM* studiju jomās. Plāna daļā, kura attiecas uz sociālās politikas pasākumiem, ir ietverta Valsts stratēģija personu ar invaliditāti iekļaušanai, kā arī Valsts stratēģija nabadzības apkarošanai.

Drošības pašnovērtējums

(55) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 4. punkta g) apakšpunktu ir iesniegts drošības pašnovērtējums attiecībā uz investīcijām savienojamībā un digitālajās spējās. Pašnovērtējumā ir sniegta risku un mazināšanas pasākumu matrica. Kopumā ir identificēti astoņpadsmit iespējamie riski, tostarp atkarība no piegādātājiem, augsta riska piegādātāji, bažas kiberdrošības jomā un kritiski svarīgu sistēmu traucējumi. Matricā apzināti trīspadsmit riska mazināšanas pasākumi, kas jāievieš, lai vērstos pret iespējamiem riskiem, tostarp prasība, saskaņā ar kuru pakalpojumu sniedzējiem ir vajadzīga drošības pielaide, ierobežojumu piemērošana piegādātājiem, kas tiek uzskatīti par augsta riska piegādātājiem, vairāku piegādātāju izmantošanas stratēģijas un rezerves sistēmas kritiski svarīgu funkciju gadījumā.

Pārrobežu un vairāku valstu projekti

(56) Atveseļošanas un noturības plānā ir ietvertas pārrobežu mēroga investīcijas tieslietu jomā. Ar plānu tiks paātrināta un attīstīta sodāmības reģistru informācijas sadarbspēja Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmas (*ECRIS*) ietvaros, un tas ļaus publicēt un meklēt savietojamus tiesu nolēmumus, izmantojot Eiropas judikatūras identifikatoru (*ECLI*). Saskaņā ar plānu tiek arī atvieglota informācijas apmaiņa starp tiesu iestādēm uz projekta *e-CODEX* pamata un uzlabota sadarbība Eiropas Transportlīdzekļu un vadītāja apliecību informācijas sistēmā (*EUCARIS*), kā arī tādu pārrobežu mēroga identificēšanas resursu ietvaros kā, piemēram, *eIDAS*. Citas pārrobežu mēroga iniciatīvas ir paredzētas uzņēmējdarbības digitalizācijas jomā, kur plānots izveidot 16 "Digitālās inovācijas centrus" (vienas pieturas aģentūras), kas,

izmantojot digitālās tehnoloģijas, palīdzēs uzņēmumiem uzlabot uzņēmējdarbības/ražošanas procesus, produktus vai pakalpojumus. Paredzams, ka plānā ietvertie centri veicinās Eiropas digitālās inovācijas centru tīkla izveidi. Cita veida pārrobežu sadarbība var notikt arī ūdeņraža jomā. Portugāle sadarbojas ar citām dalībvalstīm, lai izstrādātu iespējamu svarīgu projektu visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) ūdeņraža jomā. Paredzams, ka plānā ietvertie ūdeņraža jomas projekti tieši vai netieši veicinās šo iniciatīvu.

Apspriešanās process

(57) Par plānu notika plašas debates, oficiālas sabiedriskās apspriešanas un tematiski semināri, kuros piedalījās valdības locekļi. Līdztekus šim sabiedriskās apspriešanās procesam valdība rīkoja vairākas apspriešanās ar institucionālajām ieinteresētajām personām, piemēram, ar Ekonomikas un sociālo lietu padomi, Teritoriālās koordinācijas padomi un Nacionālo veselības padomi. Reaģējot uz otrajā sabiedriskajā apspriešanā saņemtajām rakstiskajām piezīmēm, valdība veica plānā vairākas izmaiņas, tostarp ieviešot šādus divus jaunus komponentus: 4. komponents (Kultūra) un 10. komponents (Jūra).

(58) Plāna īstenošanas nolūkā Portugāle izveidoja Valsts uzraudzības komisiju, kurā darbojas sociālo partneru pārstāvji un svarīgākie pilsoniskās sabiedrības dalībnieki, kas var sniegt ieteikumus plāna īstenošanai. Turklāt plāna īstenošanu varēs kontrolēt arī sabiedrība ar Pārredzamības portāla palīdzību. Lai nodrošinātu attiecīgo dalībnieku atbildību, ir svarīgi iesaistīt visas attiecīgās vietējās iestādes un ieinteresētās personas, ieskaitot sociālos partnerus, visā plānā iekļauto investīciju un reformu īstenošanas gaitā.

Pozitīvs novērtējums

(59) Pēc tam, kad Komisija ir pozitīvi novērtējusi Portugāles atveseļošanas un noturības plānu un konstatējusi, ka plāns apmierinoši atbilst Regulā (ES) 2021/241 noteiktajiem novērtējuma kritērijiem saskaņā ar minētās regulas 20. panta 2. punktu un V pielikumu, šajā lēmumā būtu jānorāda, kādas reformas un investīciju projekti ir nepieciešami plāna īstenošanai, kādi ir attiecīgie atskaites punkti, mērķrādītāji un citi rādītāji un kādu summu neatmaksājama finansiālā atbalsta un aizdevuma veidā Savienība dara pieejamu plāna īstenošanai.

Finanšu iemaksa

(60) Portugāles atveseļošanas un noturības plānā aplēstās kopējās izmaksas ir 16 643 679 377 EUR. Tā kā atveseļošanas un noturības plāns apmierinoši atbilst Regulā (ES) 2021/241 noteiktajiem novērtējuma kritērijiem un atveseļošanas un noturības plānā aplēsto kopējo izmaksu summa ir lielāka par Portugālei pieejamo maksimālo finanšu iemaksu, tad Portugāles atveseļošanas un noturības plāna īstenošanai piešķiramajai finanšu iemaksai vajadzētu būt vienādai ar kopējo Portugālei pieejamo finanšu iemaksas summu.

(61) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktā, Portugālei aprēķinātā maksimālā finanšu iemaksa līdz 2022. gada 30. jūnijam tiks atjaunināta. Tādējādi saskaņā ar minētās regulas 23. panta 1. punktu Portugālei paredzētā summa būtu jādara pieejama tagad ar nolūku noslēgt juridiskās saistības līdz 2022. gada 31. decembrim. Padomei pēc Komisijas priekšlikuma būtu jāgroza šis lēmums, bez liekas kavēšanās iekļaujot tajā atjaunināto maksimālo finanšu iemaksu, ja pēc maksimālās finanšu iemaksas atjaunināšanas rodas šāda vajadzība.

(62) Portugāle turklāt ir pieprasījusi aizdevuma atbalstu, lai sekmētu papildu reformas un investīcijas. Portugāles pieprasītā aizdevuma apjoms nepārsniedz 6,8 % no tās 2019. gada nacionālā kopienākuma faktiskajās cenās. Atveseļošanas un noturības plānā aplēsto kopējo izmaksu summa pārsniedz Portugālei pieejamo finanšu iemaksu un pieprasīto aizdevuma atbalstu, kopā ņemtiem.

(63) Sniedzamo atbalstu finansē no līdzekļiem, ko Komisija aizņemas Savienības vārdā, pamatojoties uz Padomes Lēmuma (ES, Euratom) 2020/2053[7] 5. pantu. Atbalsts būtu jāizmaksā vairākos maksājumos, tiklīdz Portugāle ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos starpposma rādītājus un mērķrādītājus, kas noteikti attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu.

(64) Portugāle ir pieprasījusi priekšfinansējumu 13 % apmērā no finanšu iemaksas un 13 % apmērā no aizdevuma. Minētā summa būtu jādara pieejama Portugālei ar nosacījumu, ka ir stājies spēkā Regulas (ES) 2021/241 23. panta 1. punktā paredzētais finansēšanas nolīgums, un saskaņā ar tā noteikumiem, un minētās regulas 15. panta 2. punktā paredzētais aizdevuma nolīgums, un saskaņā ar tā noteikumiem.

(65) Šis lēmums nedrīkstētu skart iznākumu procedūrās par Savienības fondu piešķiršanu citās Savienības programmās, kuras netiek īstenotas saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, vai ar iekšējā tirgus darbības izkropļošanu saistītās procedūras, kuras var tikt sāktas jo īpaši saskaņā ar Līguma 107. un 108. pantu. Tas neatbrīvo dalībvalstis no prasības saskaņā ar Līguma 108. pantu paziņot Komisijai par potenciālu valsts atbalstu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants
Atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšana

Ar šo, pamatojoties uz Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punktā sniegtajiem kritērijiem, tiek apstiprināts Portugāles atveseļošanas un noturības plāna novērtējums. Atveseļošanas un noturības plānā iekļautās reformas un investīciju projekti, atveseļošanas un noturības plāna uzraudzības un īstenošanas kārtība un grafiks, tostarp attiecīgie atskaites punkti un mērķrādītāji, kā arī ar aizdevuma izmaksu saistītie papildu atskaites punkti un mērķrādītāji, un citi attiecīgie rādītāji, kas attiecas uz paredzēto atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi, un kārtība, kādā Komisijai nodrošina pilnīgu piekļuvi attiecīgajiem pamatojošajiem datiem, ir sniegti šā lēmuma pielikumā.

2. pants
Finanšu iemaksa

1. Savienība Portugālei neatmaksājama atbalsta veidā dara pieejamu finanšu iemaksu, kuras summa ir 13 907 294 284 EUR[8]. Tiek darīti pieejami 9 758 504 454 EUR, par kuriem juridiskas saistības ir jāuzņemas līdz 2022. gada 31. decembrim. Ja Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktā paredzētajā atjauninašanā Portugālei aprēķinātā summa ir vienāda ar šo summu vai pārsniedz to, tiek darīti pieejami vēl

[7] OV L 424, 15.12.2020., 1. lpp.

[8] Šī summa atbilst finanšu piešķīrumam pēc tam, kad atskaitīta Regulas (ES) 2021/241 6. panta 2. punktā noteiktā Portugāles izdevumu proporcionāla daļa, kas aprēķināta saskaņā ar minētās regulas 11. pantā paredzēto metodiku.

4 148 789 829 EUR, par kuriem juridiskas saistības ir jāuzņemas no 2023. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim.

2. Komisija Savienības finanšu iemaksu Portugālei dara pieejamu pa daļām saskaņā ar šā lēmuma pielikumu. 1 807 948 257 EUR tiek darīti pieejami kā priekšfinansējuma maksājums, kas atbilst 13 procentiem no finanšu iemaksas. Priekšfinansējumu un daļas Komisija var izmaksāt vienā vai vairākos maksājumos. Maksājuma lielums ir atkarīgs no finansējuma pieejamības.

3. Priekšfinansējumu dara pieejamu ar nosacījumu, ka ir stājies spēkā Regulas (ES) 2021/241 23. panta 1. punktā paredzētais finansēšanas nolīgums, un saskaņā ar tā noteikumiem. Priekšfinansējumu dzēš, proporcionāli atskaitot no daļu maksājumiem.

4. Daļas tiek darītas pieejamas saskaņā ar finansēšanas nolīgumu ar nosacījumu, ka ir pieejams finansējums un Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. pantu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Portugāle ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti saistībā ar atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu. Ar nosacījumu, ka ir stājušās spēkā 1. punktā minētās juridiskās saistības, maksājumu var veikt, ja atskaites punkti un mērķrādītāji tiek sasniegti vēlākais līdz 2026. gada 31. augustam.

3. pants
Aizdevuma atbalsts

1. Savienība Portugālei dara pieejamu aizdevumu, kura maksimālā summa ir 2 699 000 000 EUR.

2. Šo aizdevuma atbalstu Komisija Portugālei izmaksā pa daļām saskaņā ar šā lēmuma pielikumu. 350 870 000 EUR tiek darīti pieejami kā priekšfinansējuma maksājums, kas atbilst 13 procentiem no aizdevuma. Priekšfinansējumu un daļas Komisija var izmaksāt vienā vai vairākos maksājumos. Maksājuma lielums ir atkarīgs no finansējuma pieejamības.

3. Priekšfinansējumu dara pieejamu ar nosacījumu, ka ir stājies spēkā Regulas (ES) 2021/241 15. panta 2. punktā paredzētais aizdevuma nolīgums, un saskaņā ar tā noteikumiem. Priekšfinansējumu dzēš, proporcionāli atskaitot no daļu maksājumiem.

4. Daļas izmaksā saskaņā ar aizdevuma nolīgumu ar nosacījumu, ka ir pieejams finansējums un Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. pantu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Portugāle ir apmierinoši sasniegusi papildu atskaites punktus un mērķrādītājus, kas attiecas uz aizdevumu un bija noteikti saistībā ar atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu. Maksājumu var veikt, ja atskaites punkti un mērķrādītāji, kas attiecas uz aizdevumu, tiek sasniegti vēlākais līdz 2026. gada 31. augustam.

4. pants
Adresāts

Šis lēmums ir adresēts Portugāles Republikai.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs